

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/143/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3712208985
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 03. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Emília Zimová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2014:3712208985.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Emílie Zimovej a sudkýň JUDr. Gabriely Janákovvej a JUDr. Eriky Zajacovej v právnej veci navrhovateľky C. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom E. Y., L. XXXX/XX-X, zastúpenej JUDr. Zuzanou Tomášovou, advokátkou v Považskej Bystrici, Železničná 90/12 proti odporcovi E. D., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom E. Y., Z. XXXX/XX-X, o určenie, že právny úkon odporcu - odvolanie a vrátenie daru zo dňa 12.07.2012 je neplatné a neúčinné, na odvolanie odporcu proti rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica zo dňa 5. februára 2013, č.k. 10C/86/2012-78, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu v napadnutej časti **m e n í** tak, že návrh **z a m i e t a**.

Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd napadnutým rozsudkom určil, že právny úkon odporcu „odvolanie a vrátenie daru“ zo dňa 12.07.2012 z titulu zmluvy o dare medzi odporcom ako darcom a navrhovateľkou ako obdarovanou zo dňa 07.09.2009, ktorej vklad bol povolený Správou katastra Považská Bystrica pod č. V 1830/09 z 02.10.2009 - 1740/09, je neplatný. Vo zvyšku návrh zamietol. O trovách rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Svoje rozhodnutie odôvodnil popisom vykonaných dôkazov, na základe ktorých uzavrel, že účastníci konania uzavreli 07.09.2009 darovaciu zmluvu, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva odporcu ako darcu v prospech navrhovateľky ako obdarovanej k nehnuteľnostiam v kat. úz. E. Y. zapísaným na LV č. XXXX, XXXX a XXXX. Navrhovateľke bol doručený jednostranný právny úkon - výzva na vrátenie daru zo dňa 12.07.2012. Navrhovateľka namietala platnosť a účinnosť tohto právneho úkonu vytýkajúc jeho nedostatky v tom, že nebol podpísaný darcom ako treťou osobou, ktorá nedisponovala plnomocenstvom od odporcu na vykonanie takéhoto jednostranného právneho úkonu voči navrhovateľke. Poukazovala pritom na obsah plnomocenstva, ktorý bol pripojený k právnomu úkonu a datovaný dňa 22.06.2012 a z neho vyplynulo, že udeleným plnomocenstvom splnomocnil odporca spoločnosť JUDr. Dušan Divko, advokát, spol. s r.o., aby ho zastupovala vo veci vrátenia daru z darovacej zmluvy zo dňa 07.09.2009 na Okresnom súde v Považskej Bystrici až do právoplatného skončenia. Vyslovil názor, že za darcu, t.j. odporcu konal pri jednostrannom právnom úkone - pri domáhaní sa vrátenia daru zástupca, t.j. spoločnosť JUDr. Dušan Divko, advokát, spol. s r.o., zastúpený jeho konateľom JUDr. Dušanom Divkom. Splnomocniteľ v zásade nie je úkonom, ktorým bol prekročený rozsah oprávnenia, prípadne bolo konané bez oprávnenia, viazaný. Je však vecou jeho uváženia, či sa takýmto úkonom mieni byť viazaný alebo nie. Úkonom bude viazaný, ak ho schváli. Ak chce účinky úkonu, ktorým bolo oprávnenie prekročené, odvrátiť, musí svoj nesúhlas s ním oznámiť osobe, s ktorou splnomocnenec konal. Aby stav neistoty netrval po neobmedzenú dobu, zákon stanovuje pre splnomocniteľa lehotu, v ktorej musí osobe, s ktorou splnomocnenec konal, oznámiť, že s jeho úkonom nesúhlasí. Musí tak urobiť bez zbytočného odkladu po tom, ako sa o prekročení

dozvedel. Zákon stanovuje ako nevyvrátiteľnú domnienku, že ak splnomocniteľ v uvedenej lehote druhej strane svoj nesúhlas neoznámil, platí, že prekročenie schválil. Vzhľadom na uvedené by potom prípadné nedostatky vytýkané navrhovateľkou v plnomocenstve udelené 22.06.2012 pre uskutočnenie jednostranného právneho úkonu, boli právne bezvýznamné. Odporca totiž navrhovateľke neoznámil svoj nesúhlas s uvedeným právnym úkonom a bolo výlučne na jeho vôli, či takýto právny úkon odmietne alebo ho bude akceptovať a bude ním viazaný. Pre posúdenie, či úkon zaväzuje toho, v koho mene bol urobený, je rozhodujúcou len skutočnosť, či splnomocniteľ v stanovenej lehote oznámil druhej strane, že s úkonom nesúhlasí. Keďže tak neurobil, platí, že prekročenie schválil. Úkon má potom rovnaké účinky, ako keby splnomocnenec mal na jeho urobenie oprávnenie, alebo ako keby ho urobil sám splnomocniteľ. Odporca aj v konaní vyjadril súhlas s jednostranným právnym úkonom zo dňa 12.07.2012, teda z jeho prejavu vôle je nepochybné, že jednostranným právnym úkonom je viazaný a neodmietol ho. Ďalej citoval ust. § 630 Občianskeho zákonníka, ktorý upravuje právo darcu domáhať sa vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy. Konštatoval, že k zániku darovacieho vzťahu dochádza na základe jednostranného právneho úkonu darcu k obdarovanému, ktorý hrubo porušil dobré mravy svojím správaním či už k darcovi alebo členom jeho rodiny. Ak darca takéto právo uplatní, právny vzťah, ktorý vznikol z darovania, zanikne okamihom, kedy dôjde prejav jeho vôle obdarovanému. Týmto okamihom sa potom obnoví pôvodný právny vzťah a obdarovanému vznikne povinnosť vydať predmet daru darcovi. Takéhoto vydania daru sa odporca domáha od navrhovateľky v konaní 6C 81/2012. Ďalej hodnotil dôkazy, ktoré vykonal v konaní na otázku konštatovania hrubého porušenia dobrých mravov zo strany navrhovateľky ako obdarovanej. Dospel k záveru, že skutky tvrdené odporcom vo výzve na vrátenie daru zo dňa 12. júla 2012 neboli preukázané a právny úkon z tohto dňa je tak v rozpore s § 630 Občianskeho zákonníka a v dôsledku toho je neplatný podľa § 39 Občianskeho zákonníka. V závere konštatoval, že v danej veci je u navrhovateľky daný naliehavý právny záujem podľa § 80 písm. c/ O.s.p. na určení, že právny úkon odporcu zo dňa 12.07.2012 je neplatný, lebo účinky právneho úkonu darcu smerujúceho vráteniu daru nastávajú jeho doručením oprávnenému. Právne vzťahy založené prevodom vlastníctva darovacou zmluvou zakladajú právny vzťah, ktorý požíva právnu ochranu s tým, že záväznosť z toho vyplývajúcu zmluvné strany na seba zobrali sami a dobrovoľne. Bez určenia, že právny úkon - výzva na vrátenie daru zo dňa 12.07.2012 je neplatný, je právne postavenie navrhovateľky neisté, a bez takéhoto určenia sa navrhovateľ môže domôcť vypratania nehnuteľnosti. Návrhu nevyhovelo v časti o určení, že právny úkon zo dňa 12.07.2012 je neúčinný, keďže právnej neúčinnosti úkonu sa môže domáhať žalobca podľa konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak dlžníkovi právne úkony, vedú k ukráteniu jeho vymáhateľnej pohľadávky). Z uvedeného má vyplývať, že neplatnosť právneho úkonu je iným právnym inštitútom ako neúčinnosť právneho úkonu, na určení neúčinnosti nie je daný naliehavý právny záujem navrhovateľky, a preto ho súd v tejto časti zamietol.

Proti rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie odporca, ktorý navrhol jeho zrušenie a spojenie s vecou sp.zn. 6C/81/2012 Okresného súdu Považská Bystrica. V odvolaní poukazoval na to, že ešte predtým, ako navrhovateľka podala návrh, o ktorom napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa rozhodol, podal odporca návrh na vrátenie daru, a to 17.07.2012. V záujme považoval za súladné s hospodárnosťou konania, aby tieto veci boli spojené.

Vyjadrenie k odvolaniu nebolo podané.

Krajský súd preskúmal vec v zmysle ust. § 212 ods. 1 O.s.p. v medziach odvolania, t.j. vo výroku, ktorým bolo návrhu čiastočne vyhovené a rozhodnuté o náhrade trov konania a zistil, že v tejto napadnutej časti je potrebné rozsudok okresného súdu zmeniť podľa § 220 O.s.p. Rozhodol bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. § 214 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu.

Rozsudok alebo uznesenie, ktorým sa končí konanie vo veci samej, možno v zmysle ust. § 205 ods. 2 O.s.p. odôvodniť len okolnosťami uvedenými pod písmenami a/ až f/ citovaného zákonného ustanovenia.

Odporca vo svojom odvolaní uplatňuje dôvody na odvolanie podľa § 205 ods. 2 písm. a/ (v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p.), b/ (konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok

nesprávne rozhodnutie vo veci), f/ (rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci).

Odvolačný súd preskúmaním zistil, že postupom súdu prvého stupňa nedošlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p. a nezistil ani iné vady, ktoré by mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, keď postup súdu prvého stupňa v súvislosti s vyhotovovaním zápisnice a označením prítomnosti účastníkov, resp. ich právnych zástupcov, za takéto vady nepovažoval.

Za opodstatnene uplatnený považoval dôvod na odvolanie podľa § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p. (rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci). Za nesprávne právne posúdenie veci sa podľa súdnej praxe považuje mylná aplikácia a výklad právnej normy na zistený skutkový stav alebo použitie právnej normy, ktorú na skutkový stav vôbec nemožno použiť. Nesprávne právne posúdenie veci súdom prvého stupňa videl odvolací súd v nesprávnej aplikácii a výklade ustanovenia § 80 písm. c/ O.s.p., týkajúceho sa naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe.

Účelom a zmyslom občianskeho súdneho konania je vydanie meritórneho rozhodnutia, lebo predovšetkým prostredníctvom neho sa poskytuje žiadaná procesná ochrana účastníkovi konania. Meritórne rozhodnutie však predpokladá, aby sa ešte predtým vždy preskúmali jednak podmienky konania (procesné podmienky), t.j. podmienky prípustnosti konania, ktoré bližšie určuje občianske procesné právo a rovnako aj podmienky petičného práva, t.j. podmienky žalovateľnosti, ktoré bližšie určuje už právo na žalobu. K týmto podmienkam patria také, ktoré nie sú súčasťou hmotného ani občianskeho procesného práva a ktoré musia justičné orgány skúmať rovnako ako predpoklady konečného rozhodnutia. Z tohto hľadiska k nim predovšetkým patrí právny záujem na procesnej ochrane a v prípadoch určovacích žalôb podľa § 80 písm. c/ O.s.p. dokonca naliehavý právny záujem. Znamená to, že pri skúmaní procesných úkonov má ich súd vyhodnotiť aj z hľadiska prípustnosti alebo žalovateľnosti bez toho, aby sa museli posúdiť aj z hľadiska dôvodnosti.

V zmysle ust. § 80 O.s.p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä a/ o osobnom stave, b/ splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo porušení práva, c/ o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Určovacia žaloba (§ 80 písm. c/ O.s.p.) má predovšetkým preventívny charakter a jej účelom je spravidla poskytnúť ochranu právam žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva (určovacia žaloba preto vo všeobecnosti nie je opodstatnená tam, kde už právny vzťah alebo právo boli porušené a kde je namiesto žaloba o splnenie povinnosti podľa § 80 písm. b/ O.s.p.). V prípade možnosti žalovať priamo splnenie povinnosti treba vždy považovať za neprípustnú určovaciu žalobu, ktorá neslúži potrebám praktického života, spornosť nerieši, neodstraňuje a len vedie k nárastu počtu súdnych sporov. Právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti a žaloby na určenie, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov (ide najmä o prípady, v ktorých sa určením, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, vytvorí pevný základ pre právne vzťahy účastníkom sporu a predíde sa žalobe na plnenie). Naliehavý právny záujem sa teda viaže na konkrétny určovací petit a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. Záver súdu o existencii alebo neexistencii naliehavého právneho záujmu žalobcu teda predpokladá posúdenie, či podaná určovacia žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva alebo či spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie. Naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení treba skúmať predovšetkým so zreteľom na cieľ sledovaný podaním žaloby a konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia. Ak žalobca neosvedčí svoj naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradáý dôvod pre zamietnutie žaloby pre nedostatok žalovateľnosti uplatneného nároku. Pokiaľ potom súd dospeje k záveru, že určovacia žaloba nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení spôsobilým alebo prípustným prostriedkom ochrany práva, zamietne žalobu bez toho, aby sa zaoberal meritom veci.

V prejednávanej veci sa navrhovateľka domáhala predovšetkým určenia, že právny úkon, t.j. výzva zo strany odporcu zo dňa 12.07.2012, označený ako odvolanie a vrátenie daru je neplatný a neúčinný. Neplatnosť vyvodzovala predovšetkým z nedostatku splnomocnenia JUDr. Dušana Divku, advokáta, spol. s r.o. na vykonanie takéhoto úkonu a ďalej aj preto, že dôvody pre vrátenie daru tak, ako sú upravené v ust. § 630 Občianskeho zákonníka a ktoré uplatnil odporca v predmetnej listine, nie sú dané. Návrh bol podaný na Okresný súd Považská Bystrica 25.07.2012.

Zo spisu vyplýva, že 17.07.2012 podal odporca žalobu o vrátenie daru, ktorá je vedená na tom istom okresnom súde pod sp.zn. 6C/81/2012.

Ustanovenie § 630 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého darca sa môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy, umožňuje osobitný spôsob zániku právneho vzťahu, ktorý môže darca vyvolať tým, že jednostranným úkonom vyzve obdarovaného na vrátenie daru. Darca tak môže urobiť vtedy, keď sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny spôsobom hrubo porušujúcim dobré mravy.

Účinky právneho úkonu darcu, smerujúceho k vráteniu daru, nastávajú jeho dorúčením obdarovanému. V prípade, že tento právny úkon je obsiahnutý v žalobe, nastávajú účinky okamihom, kedy bola žaloba doručená obdarovanému. Občiansky zákonník nestanovuje žiadne náležitosti výzvy k vráteniu daru, ani jej obsah. Výzvu na vrátenie daru je nutné posudzovať z hľadiska všeobecných náležitostí právneho úkonu ako prejav vôle podľa ustanovení § 34 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Právne vzťahy založené prevodom vlastníctva darovacou zmluvou zakladajú právny vzťah, ktorý má právnu istotu, požíva právnu ochranu s tým, že záväznosť z tohto vyplývajúcu, zmluvné strany zobrali sami a dobrovoľne. K narušeniu tohto vzťahu nemôže dôjsť zo svojvôle darcu. Či bola naplnená skutková podstata pre vrátenie daru v zmysle ust. § 630 Občianskeho zákonníka súd skúma v konaní o vrátenie daru. Pokiaľ je tam preukázaná závažnosť porušenia morálnych pravidiel konkrétnym chovaním obdarovaného, návrhu na začatie konania o vrátenie daru je vyhovené, v opačnom prípade je to dôvod pre zamietnutie takéhoto návrhu. Účinky vyplývajúce z ust. § 630, t.j. zánik právneho vzťahu z darovania a obnovenie pôvodného stavu nastanú len v prípade, pokiaľ v konaní o vrátenie daru bude preukázané, že obdarovaný sa správal k darcovi alebo k členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy.

V danom prípade súd, ktorý by konal o návrhu odporcu na vrátenie daru, ktorý je vedený na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp.zn. 6C/81/2012 mal povinnosť zisťovať, či konanie navrhovateľky, ktoré jej bolo vytýkané odporcom vo výzve na vrátenie daru, ako aj v žalobe o vrátenie daru, napĺňa alebo nenapĺňa znaky hrubého porušenia dobrých mravov. Len v prípade, pokiaľ by bolo preukázané, že tomu tak bolo, nastali by účinky výzvy na vrátenie daru.

Vzhľadom na tieto skutočnosti potom navrhovateľka nemala naliehavý právny záujem na určení platnosti, resp. ani účinnosti právneho úkonu označenom ako odvolanie a vrátenie daru. Takýto návrh mal byť bez vykonávania dokazovania vo veci samej súdom prvého stupňa zamietnutý.

Krajský súd preto rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bolo vyhovené návrhu na začatie konania, zmenil a takýto návrh zamietol.

Podľa konečného rozhodnutia vo veci bol tak úspešný odporca, ktorý by mal právo na náhradu trov konania podľa § 142 ods. 1 O.s.p., avšak náhradu týchto trov neuplatnil a nevyčísliť spôsobom uvedeným v § 151 ods. 1, 2 O.s.p., a preto mu ich náhrada nebola priznaná.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je odvolanie prípustné.